

קהל בית משה שמואל
קאזאווע
חבורת חושן משפט

קונטרס
ציון
למשפט

מראה מקומות
להנושאים הנלמד במסגרת הכולל

Bankruptcy - Part 1
האם נמחל חוב ע"י יאוש

א' שמות תשע"א לפ"ק

A project of

בס"ד

מראה מקומות

לסדר הלימוד חושן משפט

א' שמות תשע"א לפ"ק

Bankruptcy - Part 1

האם נמחל חוב ע"י יאוש

- **חפץ חיים** אהבת חסד ח"ב פ' כ"ד (2-3)
- **שו"ע ורמ"א** חו"מ סי' צ"ח סעי' א' (4)
- **שו"ע ורמ"א** סי' רס"ב סעי' ה' (4)
- **רמ"א** סי' קס"ג סעי' ג' (4)
- **מהרי"ק** שורש ג' (5-6-7)
- **ט"ז** סי' קס"ג (8)
- **שו"ת** ח"צ סי' קמ"ד (8)
- **קצות החשן** קס"ג סק"א (9-10)
- **גמ' ב"מ** דף כ"ו: ראה סלע שנפלה (11)
- **בעל המאור** שם ד"ה אמר רבא (11)
- **מלמחות** שם ד"ה אמר רבא (11)
- **אמרי בינה** ח"ב הלכות גביית החוב ס"ד (12-13)

ויוסר שלא יעשה הדקה וחמד כדי להתפאר אח"כ
בזה נגד אחרים כי בזה מקלקל המלצה לגמרי
נהגה פ"ן ביו"ד סימן רמ"ט סי"ג בהג"ה שכתב שם
דלא יתפאר אדם בדקה שנותן ואם יתפאר לא די שאינו
מקבל שכר וכו' ועיין בהג"ה שם שז"ן פ"ז מהא דכ"ב
דף יו"ד פ"ב בעה ר"ג ואחר דקה חרומם נז"ו וגו' כל
דקה וחמד טעוין וכו' שאין עושין אלא להתייבך בהן
וכו' נהיינו להתפארן ואף דכנמרא שם מייירי שבושה
לכתחלה פ"מ להתייבך ס"ל להפוסקים דחד דינא להו
ולעכ"ל לא ירעתי מנין לכו דלא מצינו שאדם אוכל
לנקותיו שפשה כ"א בתוהא על הראשונות ואף דיש לו עתה
חפא כמה שמתגלה ומתפאר הלא מ"מ אינו תוהא על
ע"ס המלצה שפשה מתחלה פ"ב בהג"ה אלא יתבונן האדם
פמיר שכל מה שיש לו הכל הוא משל הקב"ה וכמה
דכת"ב כי ממך הכל ומידך נתנו לך :

פרק ארבעה ועשרים בו יבואר גודל החיוב שד פירעון חוב :

הנה עד כה ביארנו גודל המלצה של הלוואה ועתה
נבאר את גודל החיוב שמוטל על הלוה
לפרוע חובו אמרו חז"ל (כתובות פ"ו) פריעת חוב
מלצה היא ולא יוכל להשתמש עלמו מזה כמו שאינו
יכול לסקור עלמו מסוכה וסופר ומפילין פ"ש בגמ'.
בא וראה עד כמה גדול כח החיוב הזה שהרי אמרו
חז"ל (ב"מ קי"ד) דמסדרין לבט"ח [היינו מי שאינו
משלם בעלמו ובא המלוה לגבות בכח ב"ד] ומניחין לו
מזון ל' יום וכסות על י"ב חודש ולא יותר וכלי אומנות
שהוא מוכרח למלאכתו וכל שאר מטלטליו וספריו

וקרקעותיו מוכרין הכל בשביל צמ"ח ואין צמ"ח
אפילו למוונות אשמו ובניו דכל מה שיש לו משועבד
בשביל חובו. והמונע את עלמו מלפרוע חובו כשיש
לו מפני אלות שיש בו הוא עובר על מה שכתב
בתורה לא תטשוק את רעך וגו' וכדאיתא בח"מ סימן
שנ"ט ס"ח איזו עושק זה שבה ממון חבירו למון
ידו ברטון שבטלים וכיון שכתבוהו כבש הממון בחוקה
ולא החזירו כגון שהיה לו ציד חבירו הלוואה או שכירות
וכוא' תובשו ואינו יכול להוציא ממנו מפני שהוא אלא
וקשה פכ"ל וגם אמרו חז"ל ארבעה נקראו רשעים
ואחד מהם הלוה ואינו משלם שנאמר לזה רשע ולא
ישלם וכמה יש לו לאדם להכביש מעלמו כשירד
שטיכולת צידו לפרוע והוא מונע עלמו מזה ומביא
על עלמו שם רשע דהלא אם יקראו חבירו רשע אפי'
צ"ו לבין עלמו שלא הגיע לו פ"ז שום ציון אטע"כ
יכעס עליו מאוד עבור זה וכ"ש בזה שגדל לעלמו
שנקרא שמו רשע עבור זה כמה מכלליהם והחרפם
ישיגו לבסוף לע"ל כשיתפרסם שמו זה לפני רבי
רבבות מחנות קדושו' כמו שכתבו הספ"ק שכל פנינו
של אדם נכרין ונתפרסמין למעלה לפני כל ואף
שהוא מיפה עלמו לפני אנשי גילו שאין לו אשם בזה
הלא לפני ה' גלוי גודל עולתו וזכו כונת חז"ל באבות
ואל תהיה רשע בפני עמך [ונפרט את בות מ"ח
עונו גדול מאוד ומאוד שמתחלל שם שמים פ"ז וטוב
עוד מלבד כל אלו הג"ל על לאו דלא תחללו את
שם קדשי וגדולה מזו אמרו ביומא פ"ז ה"ד חילול השם
כגון דאקיף ולא יביב דמי לאלתר וכ"ש בזה שאינו
משלם כלל] ואיתא בח"מ סימן ל"ז ס"ד אסור ללוס

לקחת

1234567

שוב הוא שיטין בעת הפעולה לקיים המלות פשם שלם שאז נעשית המלצה בגדר השלימות. ורבות פעמים תשכתי על מה שאנו אומרים
ביו"ד סגנו ממלותיך וממשפטיך הטובים ולא שום לנו היינו שאפילו אינו שום כפינינו טבדות הש"י לעניני פסקינו דאלו בעניני פסקינו
אם אנו מוכרין איזו מפקד כמה אנו משחללין לישות ולפאר אותו כדי שיהיה לנזון לפני הקונס ויריות ש"ח. וזו גבירי כסף ואף שכתבת
אין טוב כ"כ פ"ט הוא משחלל ככל שזו שייטכ לפני הקונס וכ"ש אם החסך הזה הוא טוב כפ"ס מאד כגון שיש לו למטר אבן טוב ויפך
כמאיר היפול על לב המוכר שילבישו במלבוש פכ מלמעלה ויכסו אורו ואדרבה בכל כוחו הוא מלחצת את האבן כדי שיתגלה לפני הכל
את רוב יקריו ואלו בעניני המלות שחללי בוס כל פולס קדושתו של האדם ותיותו לנלח [וכמו דכת"ב למען תוקרו] ופשיטת את כל מלותי
והייתם קדושים לאלהיכם ושמרתם את חקותי ואת משפטי אשר יעשה אותם האדם וחי ככס] יש כמה דברים שהוא יקר ונחמד פשו שהוא
פ"ט גמורה כחורס כמו דברים הג"ל וביולא ב"ס שהוא מלי בכל עת ובכל שפה ואנו בעלמינו תשפילין את הפסק הסוב והנבחר שהוא
שכמה פעמים חסדים פרעי המלוה בלד"ך להמלוה הדיא וגם תחשבת המלוה שאינו תושב כלל בעת הפעולה להם מלוה ואף שגם עבור
פעולה זו לא יקושת שכרו וכ"ל פ"ט מקטין בוס את המלוה מאוד ולא ימלא בוס בעניני הפסק שיקטין האדם בעלמו את פסקו ואדרבה
מרחיקו כל מה שיוכל אין זאת כ"א שכתב"ם אין אנו חושבין כלל פנינו פוס"כ לפסק פ"כ אשרי האיש כגון ופשיטת בעלולותיו שיכשו על
גדר המלות היינו שיעשה הפעולה הטובה כמבור שהיא מלות ה' ויתקדש פ"ז לך' וזו שכתובת נמנן תוקרו וע"הם את כל מלש
והייתם קדושים לאלהיכם וסיינו שהוא פושק בלוקס בעבור שם מלות ה' :

אהבת ענין פיעון חוב פרק ארבעה ועשרים חזק מה

לקחת הלוואה ולהלוואה (*) שלא לצורך ולא צדקה עד
 שלא ימלא המלוה ממה לגבות חובו ואם עושה כן
 בקרא רשע וכ"ס היכי שיש לו ואינו רוצה לשלם כמה
 גדול עונו עבור זה. גם לרץ לידע שממון אחרים
 שנשאר ביד האדם בעול לבסוף לא ילליח וכדכתיב
 עושה עושר ולא במשפט בחלי ימיו יעזבונו [ויעזבונו
 קאי על שניהם כי פעמים יעזוב העושר את האדם
 ולפעמים להיפך] ויכלה גם את יתר הפליטה שיש לו
 בעלמו מכבר וכדאיתא במסכת ד"א זוטא פ"ג אם
 נטלם את שאינו שלך את שלך יטלו ממך וענין השמירה

ממון אחרים וכלל כמה שאמר הכתוב הגיד לך
 אדם מה טוב ומה ה' דורש ממך כ"א עשות משפט וגו'
 כי כ"א הוא בכלל חוקי המשפט להיות האדם זכיר שלא
 לעשות עול לחבירו ועיין לעיל בפ"א שהארכתני בענין
 זה. והשומר עלמו להחזיק בדרך המשפט הוא
 מהמקדמים ישועת ה' על ישראל וכדכתיב שמרו
 משפט ועשו לדיקה כי קרובה ישועתי לבוא ולדקתי
 להגלות. ועיין מה שכתבנו בקונטרס שפת פנים
 בפרק ג' וד' וה' :

(*) עיין בסמ"ע וע"ו שם שביארו את הענין הישיב ומכלל דבריהם חנו למדין דכל שנוטל ממון מחבירו על חיוב
 שבה יזהר שלא לשנות הממון לזכרי עונו אם עי"ז לא יהיה לו חט"כ כמה לשלם להמלוה כי לא על חופן זה הלווא
 ובעו"ה יש אנשים שמופקר אלם בשאט נפש ממון אחרים שעמלו ויגעו בהן בזיעת אפיהם ולפעמים יגיע זאת עד נפשם
 ונפש ביתם ממש ע"י שמוידידים אותם פתאום מנכסיהם מהוגם ומכבודם ועל העלובים האלו נוכל לאחר מה שאמר הכתוב
 והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם ומיד עושקהם כח ואין להם מנחם (ועיין מה שכתבתי בקונטרס שפת פנים פ"ד)
 והאנשים האלו ההומטים לכס נרצח להם כחולם שיושבים בהכליהם בכבודם ומהענינים על דמי חבריהם [דמים ממש] ואינם
 יודעים כי לבסוף יגיע זה לנפשו ג"כ וכדכתיב וקבע את קונעיהם נפש. השם ישמרו מדעתם ומחשבותם :

הם ונשרם חזק שני

א"ת יען כי ההוצר כוס מיוחד על עניני גמילות חסד וידוע ששם חסד כולל כל דבר שיכול האדם להיטיב לו ולזרז ואמרתני לפני כדאיתא בזה יס אנשים
 שרונים לעשות פיקס להכיר קדושה כזו שיש להם געירה ואינם יודעים כלל כאלו לזכר חסד ומעשים ובהפיק מהם
 שבעירנו. וז"ל בספר השער :

הנה ע"ס מה שכתבנו בחורש הקדוש מלוא גמ"ח נראה כי מזה רכס הוא עד מאוד ויש ע"ו מ"ע מיוחדת בחירס כמו שנאמר אם כסף
 תלוה את עמי את עמי וגו' ונאמר בפרש"י רש"י וכתבם הענינו וגו' וגמ' שכתבו כל עניני המלוא והאמר רש"י לך פן יכיר דבר עם
 לבדך בליעל לאמר קרנב שנת כהנע שנת כהנע וגו' וכתב פ"ו בספר סק' שערי הכנסה לרבינו יונה למדנו מזה שכל המושג ח"ע מלכות
 לעני שובר כשי לאין שם השמר ופן ואם לעת אשר קרנב שנת כהנע הוהרנו שלא מחזול מלכות מיראת דבר שבמחשבה ח"ע כי בזמן שלא
 יסיד הונו כי יגד: הוא הקוסן ידו מלהלם עכ"ל. גם מצינו בע"י הלוואה הוא חומך ידי כחך שלא יתמוטט לגמרי ויש כ"ו עוד הנה שוים
 כהורס וכי ימך אחיך ומסע ידו עמך וסחוקת כו וגו' ואח"כ גדול המלוה לפעמי יותר מהשופט לדיקס. שם נא ו: א"ה ניו"ד סימן דפ"ט שכתבנו
 מעלות שמה חז"ל נוהג לדיקס במעלה כדכתיב הוא המלוה לעמי בעת צרכו ע"ס. והוא אחת מכני דברים ששולש עובר עליהם כחאמר
 חז"ל בלכות על ג' דברים ששולש עובר על החורס ועל השופט ועל גמילות חסדים. וסיף מהדברים שאדם חובל פירותיהם בעו"ס וסד"ן קיימת
 לו לפוס"ק. וכבר של המחזיק במדס הקדוש כזו גדול מאוד כדאיתא בילקוט כושב דמו חז"ל על הפסיק כי חסד חסדי ולא זכח חסד כק"ס
 חניב עלי הכד שאדם גומליה וס לזכר מכל כונח שונח שלמה לפני ח"ק פולות יעלה בלמה וגם ח"תא במדעס דוח פ"ד נא וראה כחן
 של עני לדיקס וגומלי חסד שאין חסין לא נא מהר ולא נא כמצי ארץ ולא נא כמצי במש ולא נא כמצי חיות ולא נא כמצי חיים ולא נא כמצי
 שמים אלא נא עי שאמר וסיה ששולש שחאמר מס יקר הדך הליזס וכמ אדם כלל כוסיך יחסיין. פ"כ בהשורש אה"ט ח"מ י"ג נר לדיק לכבוד
 שמים אלא נא עי שאמר וסיה ששולש שחאמר מס יקר הדך הליזס וכמ אדם כלל כוסיך יחסיין. פ"כ בהשורש אה"ט ח"מ י"ג נר לדיק לכבוד
 חס"י לתקן מלכ זז כעירט לחשון חסד של גמ"ח לפנות לפני בעת צרכו ובהקפת ששימ לזכר יבאר ח"ס לקען :

והדעה לזכות חסד הכנסת אורחים או חסד בקר חולים או חסד כניס כלות עשות לחוש לא פנח מלכים ערומים ישיין לקמן בח"ג
 כמאמר חז"ל שכתב"ס סג ויניס לפני חורתי השער :

שו"ע חו"מ סי' צ"ח סעי' א'

אם סדר נביית החוב כך הוא כשהמלוה מוציא שטר
חוב נ מקיים אומרים ללוה שלם נ אפי' שהיה כמה שנים ולא תבעו א' אין אומרים
מחל לו ביון ששהיה כל כך שנים ולא תבעו [א] ו אפי' שמענו א' *שנתייאש (פי' חרגוס ונאש
ממני שחול חז' כי מי בלבו הומה על דבר מה ואס"כ גם ואינו חושב עוד בדבר ההוא ואמר עליו ל' יאוש) מהחוב לגמרי
ואמר וי' לחסרון כיס ב' אינו יאוש (ואפילו ראה המלוה (א) שכתב כל נכסיו [א] לכזו א' ולא כתב למלוה רק
קרקע כל שהוא ושחק אפי' לא אמר [ב] דמחל (ה סוד) [ב] ו אפי' אין שטר חובו יוצא מחל ידו
ב (ב) אם החייב [ג] מורה :

חו"מ ב קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 183 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ע חו"מ סי' רס"ב סעי' ה'

הם מצא נ דבר שנתייאשו הבעלים ממנו בגון שאמרו
וי' לחסרון כיס [א] אפי' יש בו סימן הוא של מוצאו [י] וכן
המוצא דבר שמוביח בו יב שיש זמן רב [ח] שנאמר
מבעליו ונתייאשו הבעלים הוא של מוצאו אפי' יש סימן
בגופו או במקומו : הנה הא דאמרינן דכשתמר וי' לחסרון כיס הוי
יאוש היינו באגידה וביוגא נום אלל מי שיש לו טוב אלל עכו"ם שמסתמא
אינו ייאוש אפי' שחמר וי' לחסרון כיס לא הוי ייאוש דהואיל שכל טוב הוי
ספק אי מהתלס אי לא מפיקא אחר כך וגא גמר ומייאש (מהרי"ק שורש ד') :
חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 284 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

רמ"א סי' קס"ג סעי' ג'

סימן קל"ז (י') [יז] [נח] קהל שהלכו לבר ואמר לנכס להם כך צענייני
המסים ואס"כ לא רצה (ומס) (כא) (א) ונתייאשו מן המוצא ואס"כ
קס ננו מסתיו וניכס להם הקהל הוו בזוכים מן ההפקד ואין לריבין לשלם
חלק לאותן שהיו צעירים בזמן ההלואה ויורו מנכסיהם (מהרי"ק שורש ג')
חו"מ ב קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 418 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שורש ג

הוא שהיה ראוי להתיאש מהם כאשר כבר הותחל להחל דברו פעמים שלא לנכות ליהודים כאשר כתבתי לעיל, וכל שכן האדון ההוא שהיה רגיל לשלוח יד בממון היהודים ואפילו באותו שלא בא לידו לעולם כל שכן בהלואה שהגיע לידו כבר אשר סופו הוכיח על תחלתו שלא עלה על לבו מעולם לפרוע, פשיטא דלאו כל כמיניהו לומר לא נתייאשנו² כדגרס פרק אלו מציאות (כד, ב) רבא הוה קאזיל בתריה דרב נחמן כו' עד מצא כאן אבידה מהו א"ל הרי אלו שלו, בא ישראל ונתן בה סימן מהו א"ל הרי אלו הם שלו והלא עומד וצווח א"ל נעשה כצווח על ביתו שנפל ועל ספינתו שטבעה בים, הרי לך דאפילו עומד וצווח שלא נתייאש ונתן בה סימן אפילו הכי כיון שראוי להתייאש מפני שרבים מצויים שם לאו כל כמיני' לומר לא נתייאשתי³ אלא נעשה כצווח וכו', ועוד ראינו מפרק הגחל בתרא (קטו, א) דתנן נשברה חבית של רבש ושפך זה את יינו אין לו אלא שכרו, ופריך עלה בגמרא ולימא ליה מהפקירא קא זכינא ודחיק לשגויי כשעקל בית הבד כרוך עליה, ואי איתא כשאומר אינו מתייאש לא הוי יאוש אפילו היכא דראוי להתייאש לוקמיה כשעמד וצווח שאינו מתייאש ולא יצטרך להעמידם כשעקל בית הבד כרוך עליה, אלא ודאי דבר פשוט הוא דלאו כל כמיניה לומר לא נתייאשתי במקום שראוי להתייאש.

ולא מבעיא בנדון הזה דודאי היה ראוי להתייאש מכמה טעמים וכדכתבתי לעיל והוה ליה כאבידה ששטפה נהר שאבודה ממנו ומכל אדם, אלא אפילו היכא דלא ברי הידיקא כדודאי ואפשר לומר שלא יאבד הממון אפילו הכי כיון שנאבד הוא ע"פ הרוב יש לומר שמתיאש, דאמר בפרק אלו מציאות (ב"מ כד, א) וכן היה רשב"א אומר המציל מן הארי ומן הדוב וכו' הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתייאשים מהם והרי לך דחשיב דריסת הארי יאוש גמור דומיא דונוטו שלים (ושלולותו) [ושלוליתו] של נהר דקתני סיפא, ואלו בפי הפועלים בסופו (שם צג, ב) וכן בפי המקבל (שם קו, א) קתני ברייתא רועה שהיה רועה עדור ובא לעיר בא ארי ודרס זאב וטרף כו' אין אומרים אלו היה שם היה מציל אלא אומרים אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור, מדקתני אומרים אותן שמע מינה שלפעמים אדם יכול להציל מן הארי דאם אין יכול להציל לעולם מה אומר שייך שם ואפילו הכי אמר בפרק אלו מציאות (כד, א) דהמציל מן הארי הרי אלו שלו מפני שהבעלים מתייאשים ממנו. הרי לך אף על גב דלפעמים דלעתים רחוקים אדם יכול להציל גם מן הארי מ"מ אין לתלות בכך ולומר דלא מייאש דאימר אמר שיציל מן הארי, כיון דפשיטא דרוב פעמים אין אדם יכול להציל מן הארי, כל שכן הכא דודאי לא היו יכולים להציל גם הדבר ברור שלא היה האדון רוצה לנכות המסים בשביל החמשת אלפים, דכמה הוכחות ודאיות יש בזה וכמו שכתב בטענות הקהלות יצ"ו, ואפילו הממון שהיה מונח בתיבה של אדם לא היה

על דבר הה' אלפים אשר שאל האדון מאת היהודים בדרך הלואה ואמר לנכותם על המסים הקבועים העתידיים לגבות, ובטרם הגיע תור המסים להגבות העליל האדון על היהודים ואמר לשלוח יד בכל אשר להם ולבסוף נתפשרו, וגם לא רצה לנכות ליהודים מהמסים הקבועים בעבור החמשת אלפים שלווה מהם אלא הטיל עליהם לפרוע המסים הקבועים בשלימות ולא נכה כלום בעבור החמשה אלפים הנז' ואחר כך נהרג האדון כמו ששה חדשים אחרי הפשרה מהעלילה הנז', והנה נתן הש"י את היהודים לחן בעיני אדו' הדוכסית יר"ה ובעיני השרים ונאותו אל היהודים לנכות החמשת אלפים הנז' על המסים הקבועים העתידיים לכא.

ועל זה נפלה חלוקה בין הקהילות ובין קצת יחידים אשר היו להם חנות כשהלוו החמשת אלפים הנז' אל האדון ופרעו חלקם מההלואה הנז' כמנהג כל בעלי חניות שהם שותפים בכל מס וארנוניות הבאים אליהם, ובטרם הסכימה הדוכסית יר"ה לנכות החמשת אלפים ירדו אותם היחידים מנכסיהם מחמת צוק העתים, ותובעים היחידים ההם מאת הקהלות שיפרעו להם חלק המגיע להם ממה שכבר ניכו אחרי ניתנה הדת לנכות על המסים כי כאשר סיעו בהוצאה דהיינו הלואה⁴ החמשת אלפים כן יסתיעו כריוח היוצא מאותה הלואה דהיינו ניכר המסים הנזכר לעיל.

והנה הקהלות טוענים כי בעת ההלואה כבר היו המעות אבודות וכל שכן אחר כך כשלא רצה לנכות כששאלו לו לנכות מהי"ג אלפים שנתפשרו עמו וגם כפה היהודים לפרוע המסים קבועים כלי ניכר כאלו לא הלוו לו החמשת אלפים וכן נהג עם היהודים עד יום מותו, הרי שהיו המעות אבודות בחיי האדון. ואם אחרי מות האדון היתה מיושר לכב הדוכסית יר"ה לנכות אל היהודים על המסים הקבועות הרי זכו היהודים כזוכה מן ההפקר, ר"ל אותם היהודים שהיו פורעים מס כשניתנה הדת מאת אדון הדוכסית יר"ה אבל לא אותם היהודים שלא היו פורעים מס כשניתנה הדת, כמו אותם יהודים הנז' שאין להם חנות וגם לא היה להם כשניתנה הדת מאת אדו' הדוכסית יר"ה שינכו ליהודים החמשת אלפים על מסים הקבועים העתידיים להיות, עכ"ל הטענות.

נלע"ד דבר פשוט מאחר שהדבר ידוע שהאדון לא היה רוצה לנכות ליהודים החמשת אלפים מהמסים כאשר גלי וידוע לכל וכמבואר בטענות דפשיטא דנתייאשו דבעלי מאות' ה' אלפים¹, ואף כי טענו היחידים שלא נתייאשו מעולם אלא שמו על הש"י את יהבם שיהפוך לבב האדון יר"ה על היהודים לטוב ושכזמנים הבאים ינכה להם ואף כי כבר עברו שני פורענות שלא רצה לנכות, נלע"ד שאין בטענה זו ממש דלאו כל כמיניהו לומר לא נתייאשנו אלא יש לאמת ולראות אם היה ראוי להתייאש אם אין, וכיון דודאי כן

חילופי גירסאות ותיקוני טעויות: א) צ"ל הלואות.

1. ד"מ סי' קסג סק"ז דמ"א פ"י ג. 2. עיי' ט"ז שם מה שהקשה עיי' דפשיטא דנתייאשו דבעלי מאות' ה' אלפים¹, ואף כי טענו היחידים שלא נתייאשו מעולם אלא שמו על הש"י את יהבם שיהפוך לבב האדון יר"ה על היהודים לטוב ושכזמנים הבאים ינכה להם ואף כי כבר עברו שני פורענות שלא רצה לנכות, נלע"ד שאין בטענה זו ממש דלאו כל כמיניהו לומר לא נתייאשנו אלא יש לאמת ולראות אם היה ראוי להתייאש אם אין, וכיון דודאי כן
3. עיי' רא"ש ב"מ פ"ב סי' ו' ופסולא חריפתא שם אות א ואת ח (ולכאור' כתת הרא"ש דבשעת אבידה מהני עומד וצווח בפשיטא ופליטא, אבל בשעת חזרה א"י שלא נתייאש) וב"י סי' רנט ריש דף קסג ע"א ובה"ג אות ע.

הקהלות מההיא דשור הנסקל וכדפירשתי לעיל, שהרי לא רצה הראייה של רבנו יקיר משור הנסקל אלא כמו שכתב המרדכי בפרק הגחל בתרא וז"ל ומשור הנסקל שהחזמו עריו אין נראה ראייה דשאני התם כי מיד שנגמרה דינו אסור בהנאה אסחו בעלים דעתייהו מיניה דלא שכיחי דלייתו טהרי ומזמו להו אבל הכא לא הוי הפקר דאפילו בתר ריהכינה ביד שמעון אי הוה אמר תנע לי ואשא ואתן בהם ער שיתבעם הגוי היה צריך ליתנם לו וכיון דאכתי יש לו זכות בהם לא מסית דעתו ולא אפקינהו כלל אלא אדעתא ליתנם לגוי ונתנם לו הרי טוב ואם לא נתנם יחזירו לראובן עכ"ל, והרי לך בהדיא דאפילו מהר"ם היה מודה לרבנו יקיר זכיה שמעון במנה שנתן לו ראובן כדי ליתנם לגוי מאחר שהגוי שכחם מההיא דשור הנסקל כו' אי לאו משום דאכתי היה לו לראובן זכות בהם שהיה צריך ליתנם לו כו', הא לאו הכי כגון בגדון זה שלא היה ליהודים תפיסת יד באותם החמשת אלפים שהלוו אל האדון ולא רצה האדון לנכותם כלל אלא רצה שיהיו שלו לחלוטין היה מודה מהר"ם דלא הדרי לבעלים ראשונים אלא כל הקודם זכה בהם וכדפי'.

ואם יעלה על לב איש להשיב על דברי ממה שנמצא כתוב בשם רבנו בנימין וז"ל ואפילו נתייאר ראובן מאותו חוב ואמר ווי לחסרון כיס אין בכך כלום ואין זה יאוש לגבי חוב עכ"ל, וירצה להוכיח מכאן דלא מהני יאוש לענין חוב ואם כן לא יועיל יאוש לענין החוב מהחמשת אלפים שהיה להם ליהודים על האדון, דבר פשוט לפי ע"ד שתשובה גנובה הוא זו דמאי זה טעם לא יועיל יאוש לגבי חוב והלא דברים ק"ו ומה ממון שהוא מוחזק ביד בעליו בעין אפילו הכי מועיל בו יאוש כדמוכח בכמה משניות בפרק אלו מציאות ובבבלי פירקין, חוב בעלמא שאין בעין וספק אתי ספק לא אתי לא כל שכן דמהני ביה יאוש⁴ אלא ודאי צ"ל (ג) דווקא יאוש התלוי בדעת בעלים ואין ראוי להתייאר בו מן הסתם אם לא שגילו הבעלים את דעתם שנתייארשו כמו דאמרו ווי לחסרון כיס באכידה שיש בו סימן דמסתמא לא אייארש וכי אמר ווי לחסרון כיס הוי יאוש דאהא מייתי ליה בפרק אלו מציאות, אבל בענין ססתמו הוי יאוש דומיא דאכידה דאין בו סימן וכל שכן בדדמי לאכידה ששטפה נהר כגון בגדון הזה דהוי ביה יאוש טפי מבאכידה ששטפה נהר, כאשר נהפסס מנהג האדון ההוא כמבואר למעלה, פשיטא דמהני ביה יאוש מק"ו דשאר ממון שהוא בעין כדפירשתי לעיל, בשלמא בענין דסתמא לא הוי יאוש אלא שהבעלים נתייארשו ואמר ווי לחסרון כיס התם הוא דס"ל לרבי בנימין דלא הוי יאוש לגבי חוב משום דיש לתלות ולומר דאייאש (בטענת חוב מה) [בטעות מהחוב] שאמרו⁵ הבעלים ווי לחסרון כיס כיון דכל אשראי ספק אתא ספק לא אתא לפעמים המלוה סובר שהלוה עני והוא עשיר או שהוא אלם ואין דעתו לפורעו ואינו כן ומשום כך לא מהני ביה יאוש⁶ אבל בדבר שסתמא הוי יאוש ואין צריך גילוי דעת

בטוח בחיי האדון שהוא עד כי היו רוב היהודים רוצים לברוח מתחתיו וללכת אל ארץ כאשר ימצאו כי נפל פחדו עליהם, ק"ו בן ק"ו שהיה בידו וגם אמר כבר לעכבו ושלא לנכותו דודאי היה אכזר יותר מאכידה ששטפה נהר ונתייארשו הבעלים ממנו, ואם חסד הדוכסית יר"ה גבר על היהודים אחרי מות האדון לנכות להם החמשת אלפים מן שמיא הוא דרחמו על הקהלות יצ"ו וזכו בו כל הבעלי חנויות הפורעים מס כי כולם שותפים בענין זה, לאפוקי הני שכבר נתפרדו משותפות הקהל יצ"ו בטרם נתנן הדת מאת הדוכסית יר"ה לנכות ליהודים מהמסים העתידיים שכבר נתייארשו⁷ כדפירשתי לעיל.

ופשיטא דלא דמי לההיא דהגחל בתרא (ב"ק קטז, א) אדעת' דאריה אפקריה אדעתא דכולי עלמא לא אפקריה וה"נ נימא אדעתא דאדוכוס אפקרינהו אדעתא דכולי עלמא לא אפקרינהו, דהא לא דמי כלל חדא כמו שכתבו שם התוס' וז"ל ולא דמי להא דאמר בפ' אלו מציאות (כד, א) המציל מן הארי ומן הדוב כו' עד דהתם ודאי שהארי בא לטרוף כו' עד אבל הכא הארי היה עמהם כו' רק שהיו נותנים לו חמור לאכול בכל לילה ואפשר שלפעמים היה שבע ולא יאכל הילכך אין מפקיר אלא אדעתא דאכיל ל' אריה והא לא אכיל ל'ה עכ"ל התוס', והרי לך בהדיא דלא הוה אמרי' אדעתא דאריה אפקריה כו' אלא שלפעמים היה שבע ולא היה אוכל, אבל במידי סתם לא הוה אמרינן הכי אפילו היה מזדמן שלא ה' אוכלו וכל שכן הכא דלא היה דרכו של האדון לוותר אל היהודים כלל ואדרבה היה גובה מסים בלתי ניכרי מהחמשת אלפים אפקריה כאלו לא היו.

ועוד בר מן דין ובר מן דין פשיטא דלא דמי דהתם שלא הפקירו אלא אדעתא שיאכלנו הארי זה והארי לא אכלו נמצא למפרע שלא היה הפקר כלל כדקאמר התם אדעתא דאריה אפקריה כו' אבל הכא הפקירו החמשת אלפים אדעתא דהדוכוס שהיה חי באותו שעה וכבר זכה בהם והגיע לידו הרי נתקיימה מחשבת ההפקר, ואם אחר מותו נדבה רוחה אותה לרחם על היהודים משום הכי לא שייך למימר אדעתא דהדוכוס אפקריה וק"ל. ואדרבה יש להביא ראייה מההיא (כריתות כד, א) דשור הנסקל דאם החזמו עריו כל הקודם לזכות בו זכה (כו) משום דמההיא שעתא אפקריה ולא אמרינן שיחזור השור לבעליו אחר הזמת העדים, ה"נ נימא כיון דמההיא שעתא שלא רצה האדון לנכות אפקרינהו להני חמשת אלפים כל הקודם זכה בהם ולא אמרינן שיחזור לבעלי הראשונים. ולא מבעיא לרבנו יקיר שהביא ראייה מההיא דשור הנסקל לענין ראובן שקנה חפץ במאה כו' ושכח הגוי המנה כו' ופסק שזכה בו שמעון שהרי ראובן נתייארש מאותו מנה כמו שכתב המרדכי בפרק הגחל בתרא⁸ כל שכן להביא ראייה בגדון שלפנינו, אלא אפי' לרבנו מאיר שחלק על רבנו יקיר ואמר שלא זכה שמעון במנה אלא יחזור לראובן⁹ אפילו לדידיה יש להביא ראייה בגדון זה שיזכו

חילופי גירסאות ותיקוני טעויות : (ב) צ"ל כשאמרו.

4. עי' ט"ז שם שהקשה מסי' תט דראוי להחזיר מריגא דמלכותא ונראה שכתתו דהדוכסית נתכנה לפרעון החוב והוי דתא דמלכותא והח"צ שם לא הבין דבריו כן. 5. ס"י קסט. 6. וכ"פ בשו"ע ס"י קפג סעי' ח. 7. עי' בתכ"צ כהגהת ט"ז הג"ל שהקשה שהרי חל עליו חיוב השבחה ובקעה"ח שם ובתה"מ. 8. ב"י וד"מ ריש סי' צח (שו"ע סעי' א וד"מ סעי' ז, ועי' בהגהת ט"ז ובקצה"ח הג"ל.

דבעלים וכל שכן בדדמי לאכידה ששטפה נהר דליכא למימר ביה שהוא בטעות שהרי אכודה ממנו ומכל האדם פשיטא דמהני ביה יאוש מק"ו מממון שהוא בעין ומוחזק ביד בעליו כדפירשתי, וכן משמע לשון רבי בנימין כמו שכתבתי שהרי כתב ואפילו נתיאשו בו אין זה יאוש לגבי חוב, מדקאמר אין זה יאוש כו' ולא קאמר אין יאוש מועיל בחוב או אין יאוש לגבי חוב וקאמר אין זה יאוש, משמע לכל מבין דדוקא יאוש זה שאין מועיל בחוב מאחר דסתמא לא הוי יאוש וכדפירשתי אבל היכא דסתמא הוי יאוש וכל שכן בדדמי לאכידה ששטפה נהר פשיטא דמהני יאוש בחוב מק"ו מממון שהוא בעין מוחזק ביד בעליו וכדפירשתי לעיל.

ועוד תדע שכן הוא שהרי הקשה בסמ"ג⁹ וכמדומה אנכי שראיתי גם בתוספ' (טוטה) [שיטה]¹⁰ אמאי אצטריך (ב"מ נו, ב) קרא לפטור שטרות מאונאה וכן מפדיון הבן בפרק יש בכור (בכורות נא, א) תיפוק ליה דאין קנין שטרות מדאורייתא אלא מדרבנן כדמוכח בפרק מי שמת (ב"ב קמז, ב), ותירצו דאצטריך קרא להיכא שמצא שטרות לאחר יאוש ואח"כ מכר השטר לבעליו שהשטר יוצא על שמו דכיהאגוונא הקנין דאורייתא כיון שהשטר נכתב על שמו ואהא אצטריך

למעוטינהו מאונאה ומפדיון הבן, והוי לך בהריא דמהני יאוש לענין חובות¹¹, והנה דבר פשוט הוא דבכל מקום שאנו יכולים להשוות דעת הפוסקים ולעשות שלום בפמליא של מעלה אין לנו לעשות מחלוקת ביניהם וראוי לומר דלא פליגי דדברי ר' בנימין בדבר שסתמו לא הוי יאוש אם לא יגלו הבעלים דעתם שמתיאשים ואיכא למימר דיאוש בטעות כדפירש לעיל, ודברי סמ"ג בענין דסתמא הוי יאוש כמו ששטף נהר שטרותיו של זה ומצאם אחר ומכרם לו כמו שכתב הסמ"ג ונמצאת שלום מתוך זה בין הסמ"ג ובין רבנו בנימין.

ואפילו אם ירצה אדם לרדוף המחלוקת ויאמר שהם חולקים ויכפור החלוק שחלקתי ואם כי נכון הוא, אפילו הכי לא יועיל כלום, דלכ"ע שייך יאוש גם בחוב לדברי הסמ"ג, ואפילו יחלוק רבנו בנימין, יאמרו הקהילות מאי חזית דאזלת בתר רבי בנימין זיל בתר רבנו משה מקוצ"י בעל הסמ"ג שהרי הקהילות מוחזקים ואפילו לא היו מוחזקים דין (הקהילות) [הקהילות] נגד היחיד או יחידים להיות מוחזקים¹² כמו שכתב ר"מ ומביאו המרדכי סוף פרק לא יחפור¹³.

ושלום סאתי הצעיר יוסף קולון בן פה"ר ש"ס"ה וליה

קצור ופסקי השורש

על דבר החמשת אלפים אשר שאל האדון מהיהודים דרך הלואה ואמר לזכותם על המסים הקבועים העתידים ליגבות, ושוב הקשה האדון והכביד את עולם וגם מאן לנכות להם החמשת אלפים, ואח"כ מת האדון והוא ויתן ה' את חן היהודים בעיני השרות והשרים ונאותו לנכות להם ה' אלפים מן המסים הקבועים, והנה מקצת יחידים אשר היה להם חנות בעת ההלואה הנו' שהלוו לאדון ונשאו גם הם בעול ההוא ועתה ירדו מנכסיהם ואין להם עוד חנות, ותובעים הקהל שיפרעו להם כפי חלק המגיע להם מהה' אלפים הנו' שנכו מהמסים — מאחר שהדבר ידוע שהאדון לא היה רוצה לנכות הה' אלפים הנו' מן המסים, וזה נודע בבירור, הרי נתיאשו הבעלים מהם, ולאו כל כמיניהו לומר שלא נתיאשו, אלא יש לומר ולראות אם ראוי להתיאש, וכן ככל דבר שראוי על פי הרוב להתיאש ואע"ג דלא בריא היזקא כל כך.

שורש ד

עליהם היה עובר כוס התרעלה אם לא היה הדבר הזה מתקן כפי האפשר שהדין נותן שישאו בעול גם הם מאחר שהצלת ק"ק רעגנשפור"ק היא הצלתם ונהפך בהפך ח"ו, ואע"ג שלעת כזאת אין מעלילים מזה בשאר מקומות כי אם בעיר רעגנשפור"ק לבדה מ"מ דסוף סוף הפורענות ה' מגיע גם להם נדונים הם על שם סופם וחייבים לסייע' בהוצאת הצלת ק"ק רעגנשפור"ק יצ"ו. וראייה לפי הנראה לע"ד מיהא דגוס בב"מ פרק המקבל (קח, א) אמר רבי יהודה האי כריא דנהרא תתאי מסייעי לעילאי עילאי לא מסייעי לתתאי וחילופא במיא דמטרא, דתנן התם חמש גנות המסתפקות ממעין אחד וכו' עד וכן ה' חצירות שהיו מקלחות מים לכיב אחד ונתקלקל הכיב כולם מתקנות עם התחתונות נמצאת עליתיה מתקנת עם כל אר"א ומחקנת לעצמה. פירש"י שם וז"ל תתאי מסייעי לעילאי כשהעליותם מתקנים כנגדם למעלה יש על התחתונים לסייעם שמכשולים העליתים מעכבים את המים מליד נמצא תיקון העליונים לעזרת התחתונים וכו' עד

בהיות הדבר ידוע ומפורסם כי ענין תפיסת אחינו מק"ק רעגנשפור"ק יצ"ו ראוי הוא להיות מזיק ומסכן להרבה מקומות זולתי רעגנשפור"ק ובנותיה וכאשר כתבו להרכבים הנועדים כהיום בק"ק נורענבער"ק כדי להציל לקוחים למות על לא חמס בכפם בעוה"ר ויש לחוש פן ימצא איש או אשה או משפחה או יושבי כרכים או יחידים או מורכים אשר גם כן אין מנוקים מן הסכנה ומן הפחד שמא גם עליהם ח"ו יעבור זעם אם לא ימצא תקון והצלה בדבר ואף גם זאת יאמרו לא תגוש מקריא) בעדינו הרעה. שלום יהיה לנו כי בשרירות לבנו נלך, לכן נדרשתי אל (רבות) [רבות] אשר שאלו ממנו לראות איזה דרך ישכון אור הדבר הזה להרים מכשול מדרך עמינו פן יכשלו איש באחיו ולא יהיה הדבר ולא יכא.

וראשונה אומר כי לפי הנראה לע"ד שכל אותם הקהילות אשר ראוי לחשוב וקרוך לודאי הוא ח"ו שגם

חילופי גירסאות ותיקוני טעויות: א) צ"ל תגיש ותקדים..

9. עשין מד דף קנח, ב. 10. עיין ב"ב עו, ב תורה קני. 11. עי' בהגהת הט"ו הנ"ל מה שהקשה על רא"י זו. 12. רמ"א סי' ד סעי' א. 13. סי' תקכב.

1. ד"מ חו"מ סי' קסג פק"י ורמ"א סעי' ו וע"ש פ"ת סקכ"ו (ועי' צ"ח), ועי' בס"י רסד בכל דברי הרמ"א ותה"מ ביאורים סק"ו.

שו"ת חכם צבי סי' קמ"ד

שאלה ער אחד זיךס הלאה מסיבוכים המעשבים לו על
מנה לשלם אחרי שנה או שנהים וכן עשו וכלו לו
סך מסויים אויף לפי ערכו נשח אה הכסף ובהגיע זמן הפרעון
ובואו אחרי הקהל לחצות חוצה גער כהם וכוילאם כמיפה וארבו
הימים באופן דאזשי הקהל נחילשו מן החוב הכול כי מי יכול
לדון עם שחקק ממנו ובכחשך בזמן עשירי עם סהולא... מכיס
הכסף הרבה ללודך הכולאם באחורא ירדו ממכסיהם והרבה עמים
המעשור דורך קבלל החור צולש וירי בימים הרבים כהא ויעת
הסערה האו וקס על ער בו יורש ער בו יורש על כהא ויעת
העמים על סיבוכים המעשבים לו ער כי אחד לא יאוח סיבוכים
יאחרו על אביו לוח ולא יכלם ע"כ קרל ליבוכים ויאחר אליהם
לשלם להם החוב הכול ציכוי הכס שחייבים לו מעדו בלו וכלך
חירי שנה כהם ילמדו רביו מי הוכים בפרעון אה העשירים
יאחר בשל יסבו עמם ביון שחכסם ילאו נעוה הכולאם או
העשירים לעת כזאה תף שמירם לא היסם הכולאם הם ווכים
בפרעון כלן מן הספקר ביון שכר נחילשו בעלים כהאשום:
תשובה דבר לו שאל עליו מה"ק צוטרם ג' והכי עסקין
עם העשירים עמי וסאריך בדבר זה ומהרמ"א

חכם צבי אשיכנזי, צבי בן יעקב, עמוד מס' 138 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

חכם צבי אשכנזי, צ"ח בן יעקב עמוד מס 138 הודפס וצ"ח תכנת אוצר החכמה

חכם צבי אשכנזי, צבי בן יעקב עמוד מס 138 הודפס וז"ל תכנת אוצר החכמה

ס' קסג סעי' ג' (א) ונתייאש מן הכובד. במהרי"ק פ"א
 ב' העלה דבין דכבר נתייאשו
 מן הכובד הרי הוא כזוכה מן הפקר ואין לריבין לשלם חלק לאוזן שהיו
 פסידים בזמן הלואה וע"ס שדנו במורה קל וחומר מאביד דקונה ביאוש:
וראיתי בהגהת הש"ס הגאון חכם לני האריך לסמור דברי מוהרי"ק
 מכל לו וכמו דקל וחומר פריבא הוא דהא באביד עופה
 אמרינן פ' אלו מילואים נטלה לפני יאוש על חנה להחזירה לאחר יאוש
 נהניין לנחלה עיבר משום השב חשיב אלמלא ח"א"נ דבהתיירא אחי ליד'
 וח"א"נ נתייאש מינ' ח"א"נ הכי מחייב להחזירה שפיר מלשם השבחה חלי
 עליו משפט בגולה עד שישיבנה וא"כ ה"ה בפרטות נטלה כמו כוכה
 ולעז חשפת הלואה עד שעת הפרטון וכו' וא"כ כיון שמוטל על האדון
 לפרוע כפי אחר יאוש וכשנכדו וכסם ח"א"כ מה שפרעה הדוכסית אחר
 מות בעלה דינא הוא ואינ' זכ' מן הפקר וכו'. ועוד קשה דהא בזכ'
 נמורה ביאוש ושינוי רשות אמרינן בגמ' אם בא להחזיר מחזיר לבעלים
 הראשונים הגע עמך הרי שהחזיר ליד אחר שיחזירו לבעלים הראשונים
 האמור נאמר שזכה בו הלה זה ודאי לא עלה על הדעת וזה לי כותי או
 ישראל בענין זה ובמה יזכר הקהל בחמון היחידים חזקת כשפרע' הדוכסית
 זכר הקהל לנדר היחידים וה"ל הקהל בשלושי היחידים דישאל נעשה שלי
 לישראל חבירו לקבל מעותיו מן הכותי זה פשוט וזה"ל חף לפי דברי
 בישראל. שובל' להתחבד ולהחזיר אחר יאוש ושינוי רשות והחזיר ע"י שליח
 ואחר לו וזה בו לפניו דזה בו באופן דבך מלי דמוהרי"ק ז"ל מרפס'
 אינני וכו' וסוף דבריו ז"ל ואם כי לער אכרי לימים כי נראה לי שחז'
 לעשות מעשה דדבריו מוהרי"ק הללו וגם רמ"א אחר בקשה המחילה
 מעצמותיו הקדושים לא כיון יפס בהביאו דברי מוהרי"ק להלכה ומחמת'
 על האחרונים שלא הרגישו בה ובדאי מקום הנינו לי מן השמים עכ"ל

6 תא

ההדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה-

אונם נמי לקי וכמ"ס ב"י ל"ז סק"ד ע"ש. אבל בגזל דהוא באיסורא אחי ליד' ויחוס' אינו קונה ואפי' למד' יאוש' לחוד' אבל דמים מיהא משלם ומשום דבאיסורא אחי ליד' וכמ"ס חוס' במרובה דף ס"ז ע"ש וא"כ לעולם ליכא דין חלקות בגזל אבל בעושה דבין דחוב מיקרי כהירא אחי ליד' וכמ"ס וא"כ שפיר משכחת לה בחלקות. ועמ"ס ב"מ ס"א סק"ב:

קס"ד פ"ה' (א) והוא אינו דולח. כפ' במרא דב"מ הבית והעלי' של שנים שנפלו אחד בעל

העלי' לבעה"ב לבטא וכו' אינו דולח הכי בעל העלי' בונה את הבית ויושב בחובו עד שיתן לו יחלוטיו ר' יהודה אומר חף זה דר בתוך ביתו של חבירו לריך להפלות לו שכן אלא בעל העלי' בונה את הבית ב' ויושב בחובו עד שיתן לו יחלוטיו. וכמ"ס בנימוקי יוסף ח"ל וא"ת למה לריך הוא לבנות את הבית יפסוהו לבעה"ב לבטא כד הקשו בירושלמי וחזרנו דהב"מ בשא"ט כלומר שכלך למד' וכו' וכן דעת הרמב"ן ז"ל אבל הרשב"א כחב דבירושלמי ס"ל כדכ' אחא שר הבירה דאית' ל' חן גפרעין מן האדם שלא בפניו אבל חן דק"ל גפרעין ב' אם יחיו' דביטוי טופין אפי' בשא"ט נמי טופין אלא דסבר גמרא דין שאין טופין אותו כלל שאין לה שפוט אלא על הבית אבל לא נקטעו דכשי' שניכס אותו לבנות בע"כ וכן דעת הרמב"א ז"ל עכ"ל. ועיין ב"י שכתב שדמא דהמב"מ והמור דמטא דהמב"ן דטופין אותו ומשום דהמב"מ נכסו:

(ב) ויושב ודר בחבירו. כפ"ב דב"ק ר' כ' בהא דפליגי בזה נהנה וזה לא חסר בו חסר בו חסר' ר' יהודה אומר חף זה דר וכו' לריך להפלות לו שכן ש"מ זה נהנה וזה לא חסר חייב:

ועיין בריב"ש ס' שפ"ד שהקשה להרב ר' שלמה הגרשמי דסיני מוכח דזה נהנה וזה לא חסר חייב לחלוק דר' יהודה כד' שלא ידאש כריבית מפני המשותף שהולך לו בבנין הבית ובדאמרי' כפ' אי"נ אפי' למד' דהר' בחזקת חבירו שלא מדעתו אינו לריך להפלות שכן הלוה ודר בחזקתו לריך להפלות שכן. וכמ"ס שפ"ד שם בחשוכה ה"ו ז"ל מה שהשבת על מה שהקטין כה"ל דר' יהודה ב' וכחצת דלא דמי לללוה ודר בחזקתו דהמס' הלוהו משותף בעין ומשע לו טובת הכלל וכשרר בביתו במס' מימיו כריבית אבל בשמעתין שבעל העלי' בונה את הבית בע"כ לא מיחוי כריבית שאין גרמא שבעה"ב סובל זה בשביל המלוה שבע"כ הוא. איברא ודאי כך הוא אבל לריך להרחיב בו הביאור מנא ל' לשפט שיהיה לך שפיר אפשר שכלל ענין יח' ריבית וכל מקשה או טועם לריך להכריע פברתו ב' אלא מלי' דמוכח דלאו משום ריבית קאמר ר' יהודה הוא מה דקאמר בדר הכי אלא בעה"ב בונה את הבית והעלי' ויושב בבית עד שיתן לו יחלוטיו וזה הו' נהנה וזה לא חסר לשום מה דס"ד השתא דלית ל' שמדורישא דאש"מ ואי ר' יהודה משום ריבית קאמר דמי כמו הלוה בכל ענין אסור אפי' בגב' דלא עבד למיגר וביחא דלא קיימ' לאגרא דחלי' פרק או"י אלא ודאי לא דמי זה להלוה מן הטעם שכתבתי עכ"ל תריב"ש:

והנה מ"ס להוכיח מדאמר ר' יהודה בעל העלי' ב' חן זה הוכח לפי מה שפ' חוספות כפ' הבית והעלי' דמלי' דאמר ר' יהודה בעל העלי' בונה את הבית ב' דהיינו שיושב בעלי' ולא בבית ע"ש ואינו אלא לפי פי' רש"י שם. אלא דבעיקר דבריהם של הר"ש והר"ם הגרשמי קשיא דהא כמ"ס רש"י להדיא טעמא דר' יהודה משום ריבית ע"ש פ' ה"ו ז"ל ר' יהודה אומר חף זה לריך להפלות לו שכן משום דס"ל זה נהנה וזה לא חסר חייב ואי לא מיחוי כריבית עכ"ל הכי דבזה נמי חוס' ביה משום ריבית. ובחוס' שם הקשו עלה ז"ל ואינו גרמא לר"י דמה ריבית שייך בהא דלא הלוה כלום שפיר' חוס' חייב נפק' לא היה טען לו יחלוטיו ונס אין אינו לעמחא דריבית שפיר טעמו משום דזה נהנה וזה לא חסר חייב דמפרש בגמרא עכ"ל והרי נס בחו' לא הסיבו על רש"י בטעמא דריבית אלא משום דלא הלוה כלל כיון דאם נשרף אינו טען יחלוטיו אבל משום דנעשה הלוה בע"כ לא הקשו. וגרמא ליישב דבריהם דרש"י כמ"ס טעמא דריבית עלה דזה נהנה ולא חסר חייב וכמ"ס רש"י דס"ל זה נהנה וזה לא חסר חייב ואי לא מיחוי כריבית וכו' דס"ל דחייב בזה נהנה ב' ודאי חוס' חייב טען שפיר' ריבית אפי' דהלוה היס' בפ"כ אלא דאי נימא זה נהנה וזה לא חסר מדינא פסור אלא משום טעמא דריבית אפי' היכא דפטור מדינא דחלי' פרק או"י בזה שפיר דבריהם כיון דפטור מדינא ואין בו משום ריבית אלא משום דמיחוי דאש"מ סובל בשביל שהוא פטור מדינא כיון דהוא חסר דלא קיימ' לאגרא אלא חסרי שהוא דרך מחנה עבוד מוצת הלוה וכו' ואינו הלוה מדעתו אלא בע"כ לא שייך בזה לומר דטען דרך מחנה עבוד מוצת הלוה חוס' אלא שפיר

הראשון' האומר נאמר שזכר כה הלוה זה ודאי לא עלה על הדעת ומה לי כותי ומה לי ישראל בענין זה ע"ש:

נפלאותי בח"ס עלה זה פשוט ב' האומר נאמר כ' ודאי אמרי' הכין. וכן מבואר להדיא בחוס' פ' איזבו נשך (דף ט"א) ר"ה בשלמא סיפא לחומר' ח"ל ותימא אחי' לא הו' ריבית גמור כשהמורידו אלא ישראל אפי' מקבל הנכרי ריבית שפיר נעשה הישראל שני שלומו של דאשן לקבל חובו מיד הנכרי ויש לומר דאפי' שיוכל לזכות לחבירו במתואה כהא חן קבלתו מן הנכרי וזכה לישראל חבירו דנתי חס' הכרי חפיקר משותף היה יכול לזכות לחבירו השתא מיהא שהנכרי אינו חפיקר אלא ב' לזכות משותף למלוה על ידי זה הלוה חן לו כח לזכות שא"כ היה הישראל המקבל שלומו של נכרי לזכ' במשותף של ישראל וחן שליחות לנכרי וה"ל להיות מותר אפי' הפטירו אלא ישראל אי' לאו דלחומר' אמרי' יש שליחות לנכרי ככ"ל. והרי מבואר להדיא דאין ישראל זוכה לישראל חבירו בקבלתו מן הנכרי ואם נכרי אחר זכה במשותף לישראל חבירו ס"ל שליחות לנכרי ואין לו שליחות. וא"כ ה"ל כיון דהוא קונה בחוב וה"ל משותף של נכרי לא מלי' ישראל לזכות לנכר ישראל חבירו וגם זה ברור:)

אמנם קשה לי בדברי חוס' דנתי דבמשותף של נכרי ליכא חזרת וכו' לישראל חבירו אבל היכא דמי' לישראל כיון דאפי' חופס לבע"ה היכא דלא חב לאחרים חבני וזוכה לו שלא מדעת הלוה וא"כ ה"ל להנה לי דעת הנכרי בזה כיון דחייב הוא לו. ועמ"ס ב"מ ט"ב ס"ק כ"ב דנתי משותף דאין לריך שומא דמי' למיבער דינא לנפשי' ולא אמרי' ביה מאן שם לך ע"ש וא"כ היכי קרי ליה שליחותיה כיון דאפי' חופס שלא מדעתו מחבי' ונ"ע. ואפשר דס"ל לחוס' דדעת רב אלפס הוכח ברא"ש ספ"ק דניסין ובטור ס' ק"ה דאפי' במקום דליכא פסידא לאחריני נמי אינו יכול לתפוס שלא מדעת הלוה אלא היכא דליכא פסידא דמלוה כיון דמפסיד כמ"ס או שפיר הלוה אבל בחזקתו לפרוש לא ע"ש וא"כ לריך דעת הלוה וה"ל שליחות' לזכות במשותף מיהו בגד' דאין הנכרי חייב כיון דקנה ביאוש ודאי בעיני דעתו שזכה לישראל חבירו ואין לו שליחות ולא זכה הישראל בה"נ: **והנה** דחייב בשותף טעם ביחוד חלק ח"ה ב' ל' שכתב ח"ל ודברים בטלים הם שאין זכות לישראל לזכות לנכר ח"י או שא"י זכה לנכר ישראל אבל שישראל זכה לנכר ישראל מן הכותי ודאי יש שליחות ומה שהביא מחמשה שלשון ראי' משם מבואר קטוה דס' פליגי הפוסקים אם האפקד או הלוה אי' שפוט הוכח בשביל ישראל אבל חוס' הטען אי' המקבל והאפקד ישראלים כולי' שלמא מורי דקנה ישראל במבואר שם בש"פ ס' קכ"ז עכ"ל:

וכמה דחייב הגאון ה"ו את הדבר עד שחשבו לרברים בטלים והלא הוא הדבר מבואר כן בחוס' שזכרנו. וגם ח"ס ומה שהביא מחמ"ס משם מבואר טעמו וכו'. אדרבה ראי' גמורה היא ח"ל חוס' פ"ק דניסין דף י"ג ד"ה במחמ"ס קנה ח"ל אומר ר"ת דלא חיקיו משפט שלשון בגב' חוס' הנהיגו או אחר ל' ישראל נהנו לישראל אחר לא קנה כיון דאפי' אחר לו זכו לא קנה כיון דאין זכיה לכותי ה"ה במחמ"ס לא קנה ואם המקבל נכרי ואחר ישראל לישראל הנהנו לפלוגי נכרי ב' אבל אם חזר בו לא יתן אפי' אחר לו במחמ"ס ב' ואם הטען נכרי גרמא דקנה דאם מחוט של ישראל הפקישו ע"י מחמ"ס דהו' הלכתא בלא טעמא כו' ועוד דבדיקין דייקן ל' כו' כדאמרי' פ' הגזל עכ"ל וכו' שם באש"י פ"ש ואי נימא דכל שזוכה לישראל אפי' במשותף של נכרי אי' למא לכו דך טעמא דהפקישו מיוסוק ליה דמחמ"ס הוא מחומר' וכו' הלוה או הנפקד למקבל וכו' הוא בכלל זכ' ישראל לישראל אפי' כיון שהוא משותף של נכרי לא מחבי' זכ' לישראל ומש"ה לריבין לטעמא דהפקישו משום דרך דייקן ח"ב וכן נראה להדיא מדברי המדרי' שם פ"ק דניסין ח"ל ואם הניח כותי והנפקד והמקבל ישראל זכה המקבל ואפי' חוס' זכ' משום שליחות אחרני ואין שליחות לכותי מכל מקום נימא ק"י דהשתא מחוט של ישראל הפקישו כהלכתא בלא טעמא כו' שפיר דישאל לישראל לא זכה במחוט כותי. ועיין ר"ס איזבו נשך שם לאו בגזל למה לי כו' פתי מריבית ואונאס ב' ומסיק דקאי לזכ' שכן שפיר ולעבור עליו בשני לאוין. והקשו בחוס' ולקמה בגזל ולעבור עליו בשני לאוין ו"ל משום דלא לקי אלאו דגזל משום דחיקא לעשה אכל כי חוקמין אכונס שכן שפיר באם אינו ענין לקי שפיר עכ"ל. ורבי' נחקקו בזה דהא כונס שכן שפיר נמי ניפק לעשה וכדפתי' או את העושק אשר עסק. ולפי מה שביארו דיוש' בחוב מחבי' אי' כונס שכן שפיר משכחת חלקות ולאחר יאוש דבי' אסור' מהנה בשלמא הוא דסדר ובדאמרי' גבי אכירה שפיר ע"ה לזולת וכו' דק"ל כמ"ד קיימו ולא קיימו דאש"י לא נתקיים ע"י (ח"ב)

רבא מציעא דף כו:

אחליה למתניה גבי תבריה^א ואמר רבא^ב ראה
סלע שנפלה נטלה לפני יאוש על מנת
לגזלה עובר בכולן משום^א לא תגזול ומשום^ב
השב חשיב ומשום^ג לא תוכל להתעלם
ואע"ג דהורה^א לאחר יאוש^ב מתנה הוא
דריב ליה ואיסורא דעבר עבר נטלה לפני
יאוש על מנת להחזירה ולאחר יאוש נתבין
לגזלה עובר משום השב חשיב^א דהמתין
לה עד שנתאשו הבעלים ונטלה אינו
עובר אלא^א משום לא תוכל להתעלם בלבד

11 בבא מציעא הלכות בבבא מציעא הלכות בבבא מציעא הלכות בבבא מציעא

בעל המאור ומלחמות שם

המאור הגדול

דומיא דעובר משום השב חשיב דקאמרינן בנטלה לפני יאוש ע"מ
להחזירה ולאחר יאוש נתבין לגזלה דהא מאחר שנתבין לגזלה
היה ליה גזלן וקונה ביאוש וליכא מצות השב חשיב אלא כל היכא
דבעיניה מחייב למהדוריה אילו איתיה בעיניה אלא מאי עובר
שכבר עבר וכן דומיא דעובר משום לא תוכל להתעלם דאמרינן
בהמתין לה עד שנתאשו הבעלים ונטלה דמאי עובר שכבר עבר.
ישמעינא מפי ה"ר משלם כרכי בפירוק קושיא זו כגון שהחזירה
שלא לדעת ואכרה ברשות הבעלים דמהשבת אכרה
איפטר ליה ומהשבת גזלה לא איפטר כד' אלעזר דאמר (לא) הכל
צריכין דעת חרץ מהשבת אכרה שהחזירה רבתה בו השכות הרבה
וגם זה יתכן אלא שאין אנו צריכין לכך.
והו"ו יודע דהא דאמרינן נטלה לפני יאוש ע"מ להחזירה ולאחר
יאוש נתבין לגזלה עובר משום השב חשיב ה"ה (דלאו)
נ"ל לאו דלא תוכל להתעלם^א ומשום השב חשיב ולמטה קאמר
לאפוקי משום כל תגזול דלא עבר דיקא נמי דקאמר בסיומא
דשמעתא אינו עובר אלא משום לא תוכל להתעלם בלבד מכלל
דמציעתא עובר בעשה ולא תעשה וה"ר שלמה ז"ל (ד"ה עובר) לא
פירש כן.

מלחמת ה'

והבי' הוא סנה' דגאון ו"ל דגזילה ואפדה ה"ו ואפדה נקמה
ביאוש היכא שלא נטלה וגזלה אינה נקמה ביאוש מדאורייתא
לעולם ואם חמלה לומר נקמה דמים מיהא משלם חו כיון שנטלה
לגזלה ולא להשיב הרי היא כמומת בקרקע ונקמה ביאוש מטעם
אפדה דשלא היכא שנטלה בתורת אפדה ולא ע"מ לגזלה קודם
יאוש א"ל לקומה ביאוש מפני שידו כיד הבעלים ושימו' שבר
שלם הוא הלכך לעולם אינה נקמה ביאוש הואיל וישנה גרסא
הבעלים אצל בו שעל מנת לגזלה נטלה הרי היא לבעלים כמומת
בקרקע ונקמה ביאוש לגמרי כדן מלא מלאה לאחר יאוש ואינו
חייב לשלם דמים כלל כדי לקיים והשיב את הגזילה שהרי נקמה לו
לגמרי ביאוש מטעם אפדה הלכך אע"פ שהחזירה עובר גזלן וזה
הפירוש כדור וכו'.

ועוד פירש הא דאמרינן בנטלה לפני יאוש על מנת להחזירה
ולאחר יאוש נתבין לגזלה עובר משום השב חשיב
לאחר דמהשבת חשיב ולמטה קאמר. וזה הפירוש אינו כלום וכי
פסוק אחד הוא כדי שנאמר דהחזיר לאומרו ולא גמרו ועוד נמשך
קדושין פרק ראשון (ג.) חשיב השבת אפדה מנות עשה שאין הזמן
גורם דאלמלא אין זה לא תעשה חלל עשה גרידא היא ולא משכחת לה
חלל בו בלגד שיש זה משום השב חשיב ואין זה משום לא תוכל
להתעלם ועבר פירש הרמב"ם ז"ל ס.

ובה' שדקדק מדלא קאמר בלגד פהו דגרים הוא דשלא חמלה בהמתין לה
עד לאחר שנתאשו הבעלים של קיים מנות השב חשיב הוצרך
לומר שלם עבר עליו אע"פ שלם קיימו חלל בעטלה על מנת להחזיר
שלא העלים ממנה עיניו כלל מה הוצרך לומר שלם עבר ומה שרגלים
להקשות בכאן הכל מתוך אגלו כדלר' דגרים נמנין ולא לפרש
ולהחזיר בלתי כחן.

[10] אמר רבא ראה סלע שנפלה לפני יאוש נטלה על מנת
לגזלה עובר בכולן משום^א לא תגזול וכו'. פירש מר רב
יהודאי ואע"ג דאהדריה לבתר יאוש מתנה בעלמא הוא דקא יתיב
ליה ואיסורא דעבר עבר.

ואי קשיא לך היכי הוה מתנה והא אמרינן (כא:) אע"ג דשמעיניה
דאיאוש לכסוף כיון דכי אתא באיסורא אתא ליריה
מחייב למהדוריה יש להשיב התם באיסור אפדה אתא ליריה
ולפיכך מחייב למהדוריה אבל הכא שאני גזלן הוא שהרי נתבין
לגזלה דגזלן קונה לעולם ביאוש משום תקנת השבים (ב"ק 10.)^א
ורבא לטעמיה דאמר בפרק מרובה (שם) יאוש כדי קני בגזלן משום
תקנת השבים ולית הלכתא כותיה ולא רבא הוא אלא רבה בר
נחמני דהוא בר פלוגתיה דרב יוסף (שם).

ואיכא דקשיא ליה כיון דאהדריה היכי עבר משום כל תגזול והא
מיתקן לאוריה שהרי קיים עשה שבה והשיב את הגזילה (ומה
טו. חולין קמא.) וגזלן מצוה הוא בהשבתה לעולם ואפילו לאחר יאוש
ואע"פ שקונה ביאוש נפקא מינה שקניה היא אצלו הגזלה עצמה
אבל דמים משלם לעולם (ב"ק 10.) ואם כן הא מיתקן לאוריה וקא.
ונ"ל מאי עובר משום כל תגזול דקאמרינן שכבר עבר קודם השבת

אמר רבא ראה סלע שנפלה וכו' פירש מר רב יהודאי גאון ו"ל
יש להשיב התם באיסור אפדה וכו'.

אמר הבותב: זה תמה והלא מדרגתן הוא דקני ליה לדעתיה דרבה
הלכך כי נטי לאהדורי ודאי איסורא דעבר אישתריא ליה וחקוני
חקון לאויה דלא תוכל להתעלם ועשה דהשיב חשיב ואי חמרת כיון
דפסקר ב"ד הפקר לא חקון לאויה מ"מ למה דהא גאון ו"ל נפקא
הלכה אמרה והרי רבינו הגדול ו"ל כחמה בהלכותיו ואע"ג דק"ל יאוש
אינו קונה.

ובאי דכתב נמי ואיכא דקשיא ליה כיון דאהדריה היכי עבר
משום כל תגזול והרי קיים עשה שבו וכו' ונ"ל מאי עובר
משום כל תגזול שכבר עבר קודם השבת. איני יודע מהו שם שהרי
הגאון אומר בפירוש דמתנה בעלמא היא וא"ל לחקון איסורא והרי הוא
משווע לא יוכל לחקון ואם עדיין נחמק לעשה אמאי הרי קיים עשה שבו
והיכי היא מתנה אטו אן ננימרא דרבה קשיא לן ההיא דללא אהדר
מוקמינן חלל אן פירושיה דגאון קשיא לן דהא מתנה בעלמא הוא
דריב ליה ולא השבה היא וכן נמי לא היה ראו' לומר עובר שכבר עבר
גללו שיתקן לעשה וקיימו.

ואף ה"ר משלם ז"ל שאמר כגון שהחזירה שלא לדעת ואפדה גרסא
בעלים דמהשבת אפדה איפטר ליה לא דגר נמנה שאלם היה צריך
להשבת אפדה אין זו מפתח בעלמא ואם הרב סובר שאינו צריך השבה
לאיסור אפדה חלל לדין גזילה ולא קיימו עדיין הדגר קשה ואינו מתקבל
וכי לא היה לו לגאון לומר שאלם החזיר קיים עשה שצויה ולא קיים
בהשבת אפדה כלום והמיתנה הוצרך לא פירש הגאון ו"ל ולא גלה זה הסוד
ועוד דגזילה נמי שלם לדעת השבה היא כמו שהוכחנו בפרק הגזול
ומאכיל ובר רבינו הגדול (ב"ק מ"ד) ור' מנחם כחמו זה הפירוש וס
אמר דשלם לדעת אפילו מתין נמי לא עשה חלל כל הקן מילי ליתנהו.

ב"מ מאז ולא נדע מאם נקאר ב"מ נעדיגס אהרן דעם א"י גיט
 ביזנאן קיין מאקס לעווין קיין בוס קיין דעזשע העיסיס ווענערהא דעס
 מיט קייט אים סוף דאן משה'ס מ"ס עיקרע טעטערע דעס
 חוב על דבר קטל נפשו ואלקטורס לעבן נאטע מאקס לעווין
 כנס ב"ד ח"ס נאטע :

[illegible][illegible][illegible][illegible][illegible][illegible]

ראיתי דבר חסידא בספר פער חסידא מכתב לרן דאס
מנחם כלל חייב לכתוב כל ערך המורה מנחם

[illegible]

ונשבע היום ואחר כך הודם במקום או כח עד א' לירך
לשבע בעקבות חפץ כחומר (ס' ס"ז) וקצת שטעם זה מה טיבה
אף דלא קי"ל כדכ' וכוונתו אינה קונה מ"מ כיון דנשבע כבר
נתיאשו בעלים בחומר דכדכ' (פ"ח) ממילא דלכך הנהל אבר
חבירו שיה' פרוצה ונשבע לו דהייב לרחוק אחריו אפילו לאיז' כיום
עד שיחזיר לו מפני שהבעלים נתיאשו ואינם נכחים עוד לחסות
ועיין ש"ע (ס' סט"ז) ונשך שם דאף דמדיע לו שיש ח"י
ורואה להחזיר ל"מ דאף כוף הבעלים תשיבום שלא יחזיר לו
מפני שכבר נשבע וחזין דאחר נשבע ודאי הבעלים נתיאשו אם
כן כיון דכבר נשבע ודאי הבעלים נתיאשו ואם נאמר דמדיע
היאות ופסור מלהחזיר לו למה לירך שישבע פסם שיה' חלל ודאי
כיון דבעל כרתו התיאש בסיבה הלוה אינו קונה ביהאם ולא נפטר
מן ההוב רק אם נתיאשו הבעלים בשביל עניות דלוה שכל היאות
שלא בגרמות הלוה אז הוי דומיא דאבידה וכלל ועיין פסם ש"י
חלמ"ז ז"ל בספרו דברי חיים דיני גביה ס' ל"ז :

לא כי ידענו מסבבה דמסבבה הייט אומרים דכיון בטעות ובעל
כרתו הואיל דנאכד ממנו חלל אבידה כל היכא דתיאש ברשחא
דמריה תיאש כמו ש"י כ"מ ר"פ המפקד רק דלמי יודע היכן
כוח וזלי היכ' יודע היכ' כל לקחת רק כיון דלמי יודע היכן כוח
עונת מייאש מייאש וכו' בטעות ובע"כ רק קרא גלי לן כמו : ש"י
חוס' דיהאש מהני פאזידה אף שהוא בטעות ובעל כרתו וי"ל דלא
גלי לן הסוד רק היכא דלא גרס לו אחר בטעותו רק בהכרח בא
תל"ע שגאכד ממנו כוח אף שהוא בטעות גלי לן קרא דמהני
שילא מרשותו אחר שתיאש כיון דאף כוף מתיאש מרצונו חלל
בגניבה וגזילה דלמי מתיאש מרצונו רק בהכרח שגאכד לו הנזל
גרס לו וזאת ולקחו ממנו בעל כרתו שתיאש דלמי להחזיר לו י"ל
דכדכ"ג שידע גרס לו אחר ומכריו להתיאש מנ"ל דכדכ"ג
מכני היותו שבע"ל מתיאשים בע"כ ושלל לנל"ע שגאכד יאל הכפך
מרשחא ושיעשו הפקר בעל כרתו וזה דקאמר באיסורא אחיה
לידיה הייט שבין שהוא גרס לו שגריק להתיאש בשביל שלא החזיר
לו הוכרח להתיאש בעל כרתו וי"ל דלא מכני שיוכח בו כוח ואף
לגבי אחר י"ל דלא מכני יאות הואיל דכוח בעל כרתו וזוהי משפוקין
בחוס' (דף ס"ט) ה"ו . וזה אחי שפיר בגזילה ונטיבה דכן גרמו
לו שתיאשו הבעלים מה שאין כן באבידה כ"ז שזוהי ואבדה ממנו
קנ"י ביהאש שלא גרס וזהו סיבה למה אחר באיסור רק מרצונו ובשכר
בא ליד אחר שגאכד לא מכני היותו כיון דכבר כוח משומר וכדי
בעלים כוח מה שאין כן בשטעלה על מנת לגזול כיון דאף אם
לא ה"י נטלה ה"מ מתיאש מאבדו וזמן מעשיו ומחשבתו שנטלה
על מנת לגזול גרמו להיאות רק אם ה"מ נטלה על מנת להחזירו
לבעלים ה"י ביהאש ברשות וכיון שנטלה על מנת לגזול עדיין שם
אבידה על הכפך לכך מכני היותו כיון דלאו בסיבה שנטלה על
מנת לגזול מייאשו הבעלים רק בסיבה שגאכד ממנו וכמו אם לא
ה"י נטלה דמתיאש היותו כן אם נטלה על מנת שלא להשיב נטלה
ואבידה כוח וכחוב נמי אם יש לו ללאה די חבובו ואיני רואה
לשם כמו בגידון דמסריק גורם הלוה לסיבה היותו י"ל דלא
מכני דכיון כמו גזילה דבאיסורא אחי לידיה וכו' גרס בעל כרתו
שנתיאשו הבעלים ולא מכני כן בחוב נמי כיון דעל ידי שאינו רואה
לשם בהכרח התיאש המלוה וזמן לו לשלם כוח מכני היותו
והיכא דעניי הלוה וירד מנכסיו ואין לו לשלם כוח מכני היותו
כוח באבידה וזוהי מחולק כל עניניהם של הקלו"מ שם ובפרט
מה שגאכד מנכסיו כ"פ כל הגט ומרש"י שם דמתיאש יאות בחוב
וחמק שם הפ"י דמה מכני ווי לחסרון כיום דכח ל"מ יאות בחוב
ולמה ש"י אחי שפיר ע"כ בגידון דמסריק שהסיבה להתיאש ה"מ
בע"כ שלא ה"י רואה לשלם וכו' כמו באיסורא אחיה לידיה כיון
דגרס האיסור למה שבעל כרתו ובהכרח יתיאשו הבעלים מה שאין
כן שם פ"י כל הגט דמתיאשו הבעלים מחמת עניות כל הלוה שאין
לשם לשלם ה"י כמו אבידה דמתיאש היותו :

סי' ה' א"מ לא נאמלל ללוה יודע מכפי שמסדרין האקט
הנלוים שישבע הלוה בעקבות חפץ שאין לו כ"י
ושלל נחן מעמל"ח כחומר דמדיע ופ"ח והקצת בבע"כ
למה לנזק שבעה זה אם המקבל מהנה יחזיר לו ה"מ ככלל שטע'
שאל ידוע שישלם לו ויחזיק דמשיקין חל"י נחן מעמל"ח לא
במחשבה גמורה רק כדי להחזיר ועיין בגי"ח פירש דבריו ונבואים
(ס' ז"ט ס"ב) וי"ל בפשיטות דגם אם חסן במעמל"ח אם
מחזירו על חשאי י"ל דכיון קיום הכחול לא מכני אם לא חזר לו
דאפילו הקדשו המקבל מוקדם ודאי דיכול להחזיר על חשאי חלל
אף אם חזר לו דלמי יוכל להקדים כשהחזירו על חשאי וכו' נחז'י
בהחל"י גם כן כיון חסר וקיום הכחול ואף דנשכ"י י"ל דבהחל"י
מ"מ כשהחל"י לא גרס מאס מוחל הכחול דמתיאש ואלו כן יוכל
לשפוט קניניה למחול על החשאי והמקבל יתן לו על מנת שלא
יחול על מה שנתן לו כשהחזירו לאותן ששחרר בעל חוב עליו
דחל"י מכני כחומר (ס' ק"ה) ולכלק חשק זה לירך שישבע שלא
נחן מנכסיו לאחר במעמל"ח דאם יודע שנתן לאחר כחמ"מ להחזיר
נחן מנכסיו וזוהי זה שיש לו לללוה על האחר למחול ואף אינו
יכול לחלול ואף אם חסן לו בהחל"י על מנת להחזיר אם ירצו
שיחזיר לו גם כן משועבד וזהו זה למחול כחומר כחשאי הריכ"ס
(ס' חפ"ג) חובל בכו"מ (ס' ז"ט) כחל כחשאי שפירע לו כ"י
שיחבטו המלוה אף אם חל"י חובט אותו המלוה כיון דשפירע
לבעל חוב ש"י יוכלו להחזיר לו חשאי ממנו . ועיין בש"מ כ"מ (דף י"ט)
ובדרישה (ס' רי"ב) ובמס' ש"י חלמ"ז (ס' פ"ו) דבריו משפט
ועיין בזה שכתבתי בזה דרי"ט דרי"ט (ס' ס"ז) לקך משפיע
חלמ"ז אם לא יש לו וזוהי זה במעמל"ח דנחל ליוס דאף כשיקבל
כשהחזיר אם לא יודע מה יחזיר לו כחל"י כלל מה שאין לו אם
יודע זאת וזאת במחשבה לו בקיום החל"י ככה שדרי' :

ובזה מיוכח מה שיש להעיר למ"ס האחרונים העניס לרשע
רמב"ן דגזל אינו נקנס ביהאש למד כוח מחוס חוב
השנה אם כן למה ש"י אחרונים דגזל עכ"ס אף דאסור מ"מ אינו
חייב בהשנה דל"ע על זה והסב"י יסב"י נקנס ביהאש למד כיון דמ"מ
ברשותו דבעלים לא ה"י לשם דבר למה יגרע מאבדה וברמב"ן
מתחמת ד' פרק לולב הנזול מבוחר דמפרש בהא דמתיאש ר"מ כחל
גזל ארעא ויכח' הייט מעכ"ס ויקשה דיהיב נקנס ביהאש וכבר
עמדתי על זה בהבוס"י דרי"ט גניבה (ס' ג') עיי"ש מה ש"י
כוח ולמה ש"י דעיקר העניס בגזילה דלא מכני יאות למד ה"מ
משום באיסורא אחי לידו הייט דעל ידי איסורא דגזילה שלקח
בע"כ של הבעלים והכריתו אותם שתיאשו ובמקום ששם גרמו
לתיאש בע"כ לא גלי לן קרא שיקנה וזילא מרבות בעלים בע"כ
ובהכרח של הקונה טוב אף במקום דלמי חייב בהשנה גם כן לא
מתיאש יאות למד . וכן אחי שפיר נמי הא דמשיק דהיכא דכרמית
קנינה וקלדרי"מ דמ"מ אם הוא בעין חייב להחזיר ולמה שכתבו
אחרונים דל"ן כחל חוב השנה אם כן יסב"י קונה ביהאש למד
וכבר כחבתי שם ג"כ לר"ן כוח ולמה ש"י דעיקר עממא דבאיסורא
אחי לידו הייט דכיון יאות בעל כרתו ולא יאל מחזקת בעלים ולא
נשתלק מהם ביהאש אחי שפיר חלל שם כלא"ה אחי שפיר
למה שכתבתי לעיל דיו"י דיינים (ס' מ"ו) דמ"מ דוהיב נאמלל
אף בקלדרי"מ רק דלא נאסר לנזל עיין שם . ומ"מ כהלאה גרס
כמו ש"י דאם הלוה לא גרס לסב"י היותו דמחל"י י"ל דנפקע
החוב מה שאין כן כשאינו רואה לשלם דיוס כמו גזילה ובפרט
למה ש"י לעיל (כ"י ב') כשאין הלוה רואה לשלם ה"י לאפטר גזל
דארעא דכ"י לא הלוה לו ונחבטל שם הלוה ודומה לגזל :

וקצת יש להביא דמתיאש דלא מכני יאות בחוב אם אינו רואה
לשלם מה דמבוחר מכל הסוסקים באם כופר הכל

צ"ח